

С. І. ПЕНЯК

ЗНАХІДКА ПРИКРАС ЕПОХИ ПІЗНЬОЇ БРОНЗИ

В червні 1960 р. під час глибокої оранки трактором пасовиська біля с. Колодне, Іршавського району, Закарпатської області, було знайдено бронзовий скарб, з якого в Закарпатський державний краєзнавчий музей передано 16 бронзових браслетів і уламок ліпної посудини.

Всі браслети мають діаметр в середньому 7—8 см, виконані з округлих або овальних в перетині бронзових джгутів, орнаментовані зовні поперечними нарізами і покриті однаковою зеленою їдкою патиною.

За формою неорнаментованих кінців та відстанню між ними браслети можуть бути поділені на чотири типи.

Браслети першого типу представлені трьома екземплярами, виготовленими з округлого джгута. Їх кінці звужені, рівнозрізані, наближені один до одного (рис. 1, 1). Вага браслетів — 40—55 г.

Браслети другого типу представлені чотирма екземплярами, що мають загострені і зближені між собою кінці (рис. 1, 2). Вага браслетів — 35—47 г.

До третього типу належить п'ять браслетів з загостреними, не зближеними між собою кінцями (рис. 1, 3). На трьох з них один кінець відламаний, на двох — відламани обидва кінці. Вага браслетів — 25—35 г.

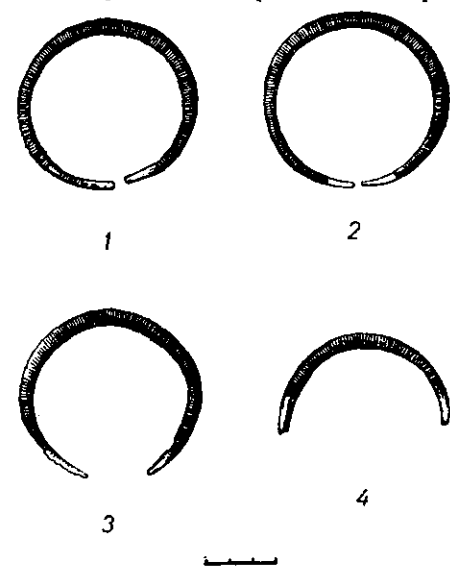

Рис. 1. Типи браслетів.

Один браслет з обламаними кінцями являє собою виробничий брак. При його відливанні формочка не заповнилася повністю металом, внаслідок чого одна частина браслета в перетині плоска. Поверхня браслета не орнаментована.

Четвертий тип представлений чотирма браслетами з загостреними, широко розставленими кінцями, завдяки чому браслети мають форму півкола (рис. 1, 4). На всіх браслетах цього типу один чи обидва кінці відламани. Один браслет зсередини скісно зрізаний, через що він має в перетині півовальну форму. Вага браслетів — 14—25 г.

Уламок стінки ліпної посудини з сірою зовнішньою і внутрішньою поверхнями виготовлений із глини з дрібнозернистими мінеральними домішками чорного кольору. Форму посудини визначити неможливо.

Браслети, аналогічні розглядуваним, відомі на Закарпатті в кількох місцях зі скарбів або окремих знахідок. Перший, другий і третій типи знайдені в селах Бодолово та Бєня, Берегівського району, Обава, Свалявського району, Діброва, Тячівського району, та ін. Браслети четвертого типу виявлені в с. Лазі, Волівецького району, і в с. Чертеж, Ужгородського району¹.

Браслети з сіл Обава та Діброва, аналогічні першому типу, опубліковані К. Берняковичем. Появу їх він відносить до другої половини доби середньої бронзи. Особливого поширення вони набули у вік пізньої бронзи².

На території Західного Поділля один подібний браслет був знайдений у с. Підвисока, другий входив до скарбу з с. Грушка (обидва Івано-Франківської області). К. Журовський датує останній п'ятим періодом бронзової доби і вказує для нього ряд аналогій з території Чехословаччини і Угорщини, зараховуючи і його до браслетів лужицької культури³.

Неорнаментовані браслети, аналогічні браслетам четвертого типу, відомі зі скарбу з с. Кам'янки, Івано-Франківської області. Цей скарб на основі квадратних в перетині браслетів відноситься до самого кінця доби бронзи⁴.

Виходячи з наведених аналогій, скарб із с. Колодне слід датувати приблизно IX—VIII ст. до н. е.

С. И. ПЕНЯК

НАХОДКА УКРАШЕНИЙ ЭПОХИ ПОЗДНЕЙ БРОНЗЫ

Резюме

При случайных земляных работах у с. Колодное, Закарпатской области, обнаружен клад бронзовых браслетов IX—VIII вв. до н. э.

¹ Фонди Закарпатського державного краєзнавчого музею.

² Bernakovic K., Hromadne nalezy z doby bronzovej z uzemia na pravom brehu hornej Tisy, Studijne zvesti AUSAU, c. 4, Nitra, 1961, стр. 24.

³ Zurowsky K., Zabytki brasowe z mlodszej epoki brazu i wcze sniego okresu zelaza z dorzecza gornego Dniestru, Przegląd archeologiczny, VIII, 2, Poznan, 1949, стр. 192.

⁴ Там же, стр. 191.